

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

1

betreft

VNG inzet aanvullend akkoord
Verhoogde Asielinstroom

ons kenmerk

ECLBR/U201600605
Lbr. 16/021

datum

14 april 2016

Samenvatting

In deze ledenbrief wordt u geïnformeerd over de inzet van de VNG om tot afspraken te komen met het kabinet over de verhoogde asielinstroom, in aanvulling op het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom. De huidige maatschappelijke opgave van een dusdanige omvang en urgentie, dat wij als gemeenten hierover nadere afspraken willen maken met het kabinet. Alleen gezamenlijk kunnen wij deze opgave realiseren en worden hoge maatschappelijke kosten in de toekomst voorkomen. Het doel is om de nieuwe inwoners de mogelijkheid te geven tot een volledige participatie in onze samenleving.

Deze inzet is in de bestuursvergadering van 31 maart jl. vastgesteld met als doel om op het overhedenoverleg van 28 april a.s. tot een onderhandelaarsakkoord te komen. Dit akkoord zal daarna via een ledenraadpleging aan u worden voorgelegd. De inzet is tot stand gekomen met inbreng van een brede vertegenwoordiging uit de achterban, waaronder de G32, de G4, diverse andere gemeenten, de VNG-commissies, de leden van de Taskforce Asiel en een groot aantal specialisten uit de gemeenten.

In de bijlage treft u een overzicht aan van de stand van zaken betreffende de uitvoering van de afspraken van het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom. Momenteel blijkt, dat voor zowel het realiseren van de opvang van vluchtelingen als voor de huisvesting van statushouders, achterstanden zijn opgelopen ten aanzien van de realisatie van de afgesproken opvangplekken. Het kabinet heeft op 6 april jl. tijdens een bestuurlijk overleg gemeenten opgeroepen om zich extra in te spannen om deze plekken te realiseren. Dit vanwege de verwachting dat de toestroom van vluchtelingen de komende periode weer zal aantrekken.

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 1
betreft VNG inzet aanvullend akkoord Verhoogde Asielinstroom	ons kenmerk ECLBR/U201600605 Lbr. 16/021	datum 14 april 2016

Geachte college en Gemeenteraad,

In deze ledenbrief wordt u geïnformeerd over de inzet van de VNG om tot afspraken te komen met het kabinet, in aanvulling op het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom. Het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van 27 november 2015 richtte zich vooral op de opvang en huisvesting van asielzoekers. Er zijn maatregelen getroffen en financiële afspraken gemaakt ter versnelling van het realiseren van huisvesting als gevolg van de hoge instroom van vluchtelingen. In dit akkoord is tevens afgesproken dat er aanvullende afspraken nodig zijn om de integratie van statushouders te bevorderen. In aanloop naar de besluitvorming rond de voorjaarsnota zijn het kabinet en de VNG gestart met de gesprekken over een aanvullend akkoord. Het streven is om tijdens het overhedenoverleg van 28 april a.s. een onderhandelaarsakkoord vast te stellen. Dit akkoord zal vervolgens via een ledenraadpleging aan u worden voorgelegd.

De inzet van de VNG richt zich op een snelle en doeltreffende integratie van de nieuwkomers, zodat zij als volwaardige inwoners kunnen participeren in onze samenleving. Gemeenten willen de verantwoordelijkheid nemen om dit te realiseren en het kabinet helpen om het hoofd te bieden aan deze grote maatschappelijke opgave. Dit vanuit de schouder aan schouder gedachte en met het uitgangspunt dat gemeenten daadwerkelijk gecompenseerd worden voor de kosten die gemeenten moeten maken, zowel op korte als lange termijn. Gemeenten vragen het kabinet om nu met hen te investeren in het inhalen van achterstanden van de nieuwkomers waardoor maatschappelijke kosten in de toekomst worden voorkomen. Het gaat hier om extra investeringen in onderwijs, zorg, jeugd en participatie. Voorkomen moet worden dat deze extra investeringen ten koste gaan van bestaande voorzieningen en dit bijdraagt aan vermindering draakvlak onder

inwoners en maatschappelijke onrust. Daarnaast is het noodzakelijk dat gemeenten beschikken over actuele prognoses over de in- en uitstroom van vluchtelingen, huisvesting en andere relevante kerngegevens met betrekking tot de opvang en (re)integratie van asielzoekers. Er moet tevens een transparante rekenmethode worden vastgesteld en spelregels worden afgesproken wanneer prognoses worden bijgesteld. De afspraken uit het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom blijven bestaand, zover niet expliciet gewijzigd door het aanvullende akkoord. Hierbij dient de opmerking te worden geplaatst, dat de afspraak over de BUIG een open einde regeling is en het bedrag van 50 miljoen euro geen plafond is. De hoogte van dit budget is afhankelijk van het aantal statushouders.

Voor wat betreft de inzet voor het uitwerkingsakkoord staan de volgende punten centraal:

1. Behoud van veiligheid en het versterken en bevorderen van draagvlak onder de bevolking.
2. Het inhalen van achterstanden ter vergroting van de kans tot volledige participatie en zelfredzaamheid en ter voorkoming van hoge maatschappelijke kosten in de toekomst. Hiervoor is een extra inzet nodig op onderwijs, werk, integratie en gezondheid.
3. Aanvullende afspraken om knelpunten en belemmeringen bij de huisvesting en opvang van statushouders op te lossen.

De inzet per beleidsterrein

Veiligheid

De gemeenten verzoeken het kabinet om in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) periodiek de maatschappelijke veiligheidssituatie en de inzet van de politie als gevolg van de hoge toestroom van asielzoekers te bespreken. Alle partijen zijn het er over eens dat de toestroom van asielzoekers een zware wissel trekt op de politie. De inzet moet worden gemonitord en scenario's moeten worden uitgewerkt op basis waarvan gefundeerde keuzes kunnen worden gemaakt over de inzet van de politie. De daaraan verbonden meerkosten mogen niet ten kost gaan van de bestaande afspraken over de politie inzet.

Maatschappelijk draagvlak

Kabinet en gemeenten ondersteunen en onderschrijven expliciet het belang van het bevorderen van draagvlak en ondersteunen initiatieven die draagvlak bevorderen, zoals dialoogtafels tussen inwoners en nieuwkomers. Partijen raadplegen elkaar tijdig over maatregelen en signalen die potentieel kunnen leiden tot vermindering van draagvlak.

Integratie al tijdens de opvang centraal

Het aanbod in taalonderwijs op het AZC moet al tijdens het verblijf in het AZC vroegtijdig worden gestart. Er moeten ruimere mogelijkheden worden geboden om (vrijwilligers)werk te doen of te starten met een opleiding tijdens het verblijf bij het COA. Naast de introductie van het preONA – oriëntatie traject op de Nederlandse arbeidsmarkt tijdens het verblijf in het AZC moet er begeleiding komen en aandacht zijn voor diploma accreditatie (EVC).

Voor een kleine groep statushouders geldt dat ze al op het AZC een werkplek vinden. Voor hen geldt dat ze gehuisvest moeten worden in de gemeente of regio waar ze deze baan, stage of opleiding vinden. Gemeenten vragen het COA om deze koppeling mogelijk te maken. Een vroegtijdige screening en matching vergroot de kans op het vinden van werk. Continuïteit in het integratieproces moet worden gewaarborgd door een warme overdracht naar gemeenten te realiseren en alle informatie over de te huisvesten statushouder tijdig over te dragen. De samenwerking tussen het COA en de gemeenten moet hierbij geborgd worden.

Participatiebudget en bijzondere bijstand

Gemeenten vragen een extra aanvulling op het Participatiebudget om statushouders in de eerste twee jaar de intensieve begeleiding te kunnen geven die nodig is. Er is een incidentele ophoging nodig op basis van de daadwerkelijke meerkosten van re-integratietrajecten voor statushouders. In navolging van de WRR policy brief vragen gemeenten om meer mogelijkheden om regie te voeren op deze leertrajecten voor nieuwkomers. Gemeenten pleiten ook voor de mogelijkheid tot monitoring van inburgering op basis van de DUO gegevens (ISI). Daarnaast vragen gemeenten om vergoeding van de meerkosten op het terrein van de bijzondere bijstand.

BUIG

De verhoogde instroom van vergunninghouders bij gemeenten heeft gevolgen voor de kosten die gemeente aan uitkeringen hebben binnen de Participatiewet. Elke statushouder heeft zodra deze in een gemeente wordt gehuisvest in principe recht op een uitkering. Hierdoor worden gemeenten geconfronteerd met een substantiële toename van uitkeringsgerechtigden. Bij het toepassen van de normale wijze van vaststelling van het macrobudget van gemeenten wordt in niet voorzien in deze toename. Voor 2016 is hiervoor in het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom reeds een afspraak gemaakt en wordt over de wijze van verdeling nog gesproken. Gemeenten willen continuering van deze afspraak voor de jaren daarna.

Maatschappelijke begeleiding AMV'ers

Net als voor de Nederlandse jongeren die in een jeugdinstituting zitten geldt voor de AMV'ers dat de continuïteit van de zorg niet goed belegd is. Gemeenten vragen aandacht hiervoor. Specifiek voor AMV'ers geldt dat zij er op hun 18de alleen voor komen te staan en dat gemeenten vanaf dat moment verantwoordelijk zijn voor hun huisvesting en re-integratie. Gemeenten willen voor deze groep, ongeacht de begeleiding en het onderwijs die zij in de periode dat ze onder de verantwoordelijkheid van het Nidos vielen hebben gehad, de beschikking krijgen over het bedrag voor maatschappelijke begeleiding. Dit is nodig omdat gemeenten veel moeten regelen voor deze groep, terwijl deze groep niet de beschikking heeft over een voldoende sociaal netwerk en vaak nog niet het niveau heeft waarop zij zonder begeleiding goed kunnen functioneren.

Onderwijs

Voor kleine gemeenten hebben zonder de instroom van asielzoekers al beperkte budgetten voor VVE. De extra instroom van peuters, ook al zijn dit er in absolute zin weinig, weegt voor kleine gemeenten zwaar op het budget. De gemeenten pleit daarom voor een extra vergoeding

per statushouder om de VVE voor de extra instroom van peuters in te richten. Daarnaast vragen gemeenten aan het kabinet om in gezamenlijkheid met de schoolbesturen er voor te zorgen dat er voldoende taal- en schakelklassen worden gerealiseerd en daarvoor de benodigde middelen beschikbaar stelt.

Leerlingenvervoer

Gemeenten vragen om een extra budget voor de groep kinderen die onder de gemeentelijke verordening vallen en aanspraak maken op leerlingenvervoer. Ongeveer tweederde van de ingestroomde vluchtelingenkinderen zal moeten reizen naar een school op afstand waardoor zij onder de verordening vallen. Binnen de bestaande budgetten is hiervoor geen ruimte.

Huisvesting voortgezet onderwijs

Gemeenten vragen aandacht voor de knelpunten bij de huisvesting voor het voortgezet onderwijs. Momenteel wordt er gewerkt aan een specifieke regeling conform huisvestingsregeling primair onderwijs. Zolang deze regeling nog niet in werking is getreden vragen wij een vergoeding van de door de gemeenten gemaakte kosten om de huisvesting te realiseren.

Gezondheid en (jeugd)zorg

Er zijn extra middelen nodig ter preventie en gezondheidsbevordering van statushouders, zoals het uitvoeren van de JGZ, bestrijding infectiezieken en TBC-bestrijding. Op korte termijn zijn gemeentelijke investeringen nodig voor een tijdige signalering en aanpak van psychosociale problemen onder kinderen met een vluchtverleden. Het gaat om ongeveer 20.000 minderjarigen. Hiervoor is een extra intensivering van de jeugdhulp nodig. Dit wordt voor een belangrijk deel via een laagdrempelige GGZ- aanpak, veelal binnen een wijkteam georganiseerd.

Structurele kosten van gemeenten voor statushouders als extra inwoners

Gemeenten zien de inzet en de daarmee gepaard gaande kosten die noodzakelijkerwijs gemaakt moeten worden om de instromende statushouders te kunnen laten deelnemen aan de Nederlandse maatschappij als incidenteel. Daarna zijn de statushouders gelijk aan andere Nederlanders. Het past dan om ook de structurele kosten in de toekomst te dekken omdat dat zij gebruik zullen maken van alle door gemeenten bekostigde voorzieningen en faciliteiten. Deze bekostiging kan via maatregelen in het Gemeentefonds, specifieke uitkeringen en eenmalige ophoging van het plafond van het BTW-compensatiefonds met een factor die gerelateerd is aan de extra bevolkingstoename.

Huisvesting

De huisvesting van statushouders vergt een grote inspanning van gemeenten. In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom zijn maatregelen getroffen om hieraan een impuls te geven. Gemeenten geven aan dat er knelpunten zijn bij de toepassing van het Gemeentelijk Versnellingsarrangement (GVA) waardoor deze regeling een beperkte bijdrage kan bieden aan de versnelling van de huisvesting van statushouders vanuit de AZC's. Gemeenten willen samen met het kabinet afspraken maken over een bredere toepassing van de GVA regeling, waarbij ook de

financiering onderwerp van gesprek is. Bij de subsidieregeling Huisvestingsvoorziening zien we dat gemeenten, corporaties en anderen in toenemende mate gebruik maken van deze regeling, maar dat dit zich concentreert in bepaalde delen van het land. Gemeenten vragen om lokaal maatwerk, afhankelijk van de woningmarktsituatie en de financiële situatie van de corporaties in bepaalde regio's. De subsidieregeling moet hierop worden aangepast.

Tot slot

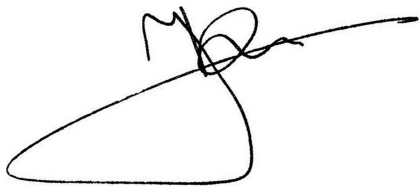
Ter ondersteuning aan gemeenten bij het uitwerken van vraagstukken en bij de uitvoering van de afspraken in het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is het Ondersteuningsteam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) actief. Het OTAV is een initiatief van het Platform Opnieuw Thuis, een samenwerkingsverband van Rijk, VNG, IPO, COA en Aedes.

Het OTAV kent een drietal kerntaken:

1. Helpdeskfunctie: ondersteuning van gemeenten bij beantwoording van allerhande praktische en inhoudelijke vragen.
2. Accountmanagement: er zijn regionale accountmanagers aangesteld die voor specifieke regio's de 'ogen en oren' van het team zijn. Zij komen op verzoek naar uw gemeente, beantwoorden uw vragen en schakelen, waar nodig en op uw verzoek, experts in.
3. Expertnetwerk: naast de reguliere vragen, kunnen gemeenten aanspraak maken op ondersteuningstrajecten van maximaal 5 dagen. Hiervoor worden (externe) experts ingezet. Dit kan uiteenlopen van haalbaarheidsstudies voor transformatie van een pand tot begeleiding van de maatschappelijke discussie om draagvlak te creëren. Randvoorwaarden zijn dat er een concrete, afgebakende opdracht ligt.

Het Ondersteuningsteam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) kunt u bereiken via het e-mail adres: otav@vng.nl of per telefoon via 070 373 83 98.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.